

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) [http: //www.imkby.gr](http://www.imkby.gr) - (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/388

Έν Καισαριανῇ τῇ 2α Σεπτεμβρίου 2024

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 297η

Πρός

τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καί Αιδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους
τούς Ἱεροκήρυκες καί τούς Ἐφημερίους
τόν Ἱερολογιώτατο Διάκονο
καί τίς Ὀσιώτατες Μοναχές
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Θέμα : « Περί Ἰνδίκτου »

Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ

Εἰσελθόντες στό νέο ἐκκλησιαστικό ἔτος 2024-25 θά ἀναφερθοῦμε στό θεσμό τῆς Ἰνδίκτου πού ἐορτάζεται τήν πρώτη Σεπτεμβρίου.

Γιὰ δύο αἰτίες ὠρίσθηκε ὡς πρῶτος μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ Σεπτέμβριος· μίαν μὲν ἐσωτερική καὶ οὐσιώδη, δηλαδή φυσική, καὶ ἄλλη δὲ ἐξωτερική καὶ ἐπουσιώδη. Ἡ ἐσωτερική καὶ φυσική αἰτία δὲν εἶναι, διότι δημιούργησε ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον στὸν Σεπτέμβριο μῆνα, καθὼς ὅχι ὀρθά λέγουν πολλοὶ ραββῖνοι, καὶ ἄλλοι μαζί μ' αὐτούς· ἐπειδὴ τὸ προνόμιο τοῦτο ἔλαβεν ὁ Μάρτιος, κατὰ τὴν Ἀγία Γραφή καὶ πάντες τοὺς Θεολόγους καὶ Ἑρμηνευτές τῆς Γραφῆς, ὅπως στήν ἀ (1ην) τοῦ μηνὸς Μαρτίου γράφουμε (τόμος Γ' σελ. 11), ἀλλὰ διότι κατὰ τὸν Σεπτέμβριο, ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον, παύει ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ νά γεννᾷ τοὺς καρπούς, ἀρχίζει δέ πάλιν νά συλλαμβάνει μερικά καὶ νά κυοφορεῖ ἄλλους νέους· Γι' αὐτό εἶπε καὶ ὁ Ψελλός· «Ὁ Σεπτέμβριος μὴν τῶν παρελθόντων κόπων ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς καρπούς συγκλείει καὶ ταῖς ἀποθήκαις ἐναποτίθησι, καὶ τῶν ἐπιόντων πόνων ἀπάρχεται» (παρὰ τῷ Σεβαστῷ Τραπεζουντίῳ).

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτο γίνεται καὶ ἡ φθινοπωρινὴ Ἰσημερία, ὅταν εἶναι ἀέρας καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα μετριόθερμη. Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτο ἀροτριᾶται καὶ γεωργεῖται ἡ γῆ, καὶ τὰ σπέρματα δέχεται στὰ αὐλάκιά της, ὡς μέσα στήν κοιλία καὶ μήτρα· καὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον

ἀρχίζουν νὰ γίνωνται βροχές, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ ἀπαλυνθεῖ ἡ ὑπὸ τοῦ προλαβόντος θέρους σκληρυνθεῖσα γῆ, καὶ ἀκολούθως γίνει ἐπιτηδεῖα στὸ νὰ γεωργηθεῖ καλῶς, γιὰ νὰ συλλάβει καὶ νὰ θρέψει τὰ ἐγκαταβληθέντα σέ αὐτὴ σπέρματα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὶ καὶ ὁ Θεὸς προστάσσει τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι, κατὰ τὸν Σεπτέμβριο, ἀφ' οὗ ἐσύναζον τοὺς καρπούς τους, νὰ ἐορτάζουν ἑπτὰ ἡμέρες, καὶ νὰ κατασκευάζουν σκηνές, δηλαδή καλύβες, εὐφραινόμενοι καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ γιὰ τὴν σύναξη τῶν καρπῶν, λέγοντας πρὸς τὸν Μωϋσῆ· *«Καὶ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου τούτου, ὅταν συντελέσητε τὰ γενήματα τῆς γῆς, ἐορτάσατε τῷ Κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας»* (Λευϊτικὸν κγ', 39).

Καὶ γιὰ νὰ πῶ (λέγει ὁ Ὅσιος Νικόδημος) συντόμως, ὁ μὲν Σεπτέμβριος μῆνας εἶναι ἀρχὴ τῆς συλλήψεως καὶ κυοφορίας ὅλων σχεδὸν τῶν καρπῶν, ὁ δὲ Μάρτιος εἶναι ἀρχὴ τῆς γεννήσεως αὐτῶν, ἐπειδὴ τότε ἀρχίζουν νὰ γεννῶνται καὶ νὰ βλαστάνουν ἀπὸ τὴν γῆ, καὶ ἀκολούθως νὰ καρποφοροῦν τὰ σπέρματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἡ γῆ συνέλαβε ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο μῆνα καὶ ἐκυοφόρησε ὅλο τὸν χειμῶνα· διότι στήν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας τοῦ Κόσμου, κατὰ τὸν Μάρτιο μῆνα, καὶ τὰ σπέρματα καὶ οἱ καρποὶ εὐθύς ἐβλάστησαν καὶ ἐτελειώθησαν, ὅταν ὁ Θεὸς εἶπε· *«Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα»*, δηλαδή, τότε ταυτόχρονα ἔγινε καὶ ἡ σύλληψη τῶν καρπῶν καὶ ἡ γέννηση αὐτῶν χωρὶς καιροῦ παράταση, γιὰ τὴν ἄπειρη τοῦ Θεοῦ δημιουργικὴ δύναμη. Τώρα δέ, ἐπειδὴ κατὰ φυσικοὺς νόμους κινεῖται ἡ Κτίσις, δηλαδή ὀλίγον κατ' ὀλίγον, γιὰ τὸ λόγο αὐτό χρειάζεται παράταση καιροῦ ἔτσι ὥστε σέ ἄλλο μὲν καιρὸ γίνεται ἡ σύλληψη τῶν καρπῶν, κατὰ τὸν Σεπτέμβριο δηλαδή, καὶ σέ ἄλλο δὲ καιρὸ γίνεται ἡ γέννηση τούτων, δηλαδή κατὰ τὸν Μάρτιο.

Προσθέτει δὲ ὁ προρρηθεὶς Ψελλὸς καὶ ταῦτα· *«Κατὰ μὲν τὴν πρώτην κτίσιν καὶ τὴν εἰς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν, φαίνεται εἶναι ἀρχὴ ἡ πρώτη Ἰσημερία τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἥτοι ὁ Μάρτιος· κατὰ δὲ τὴν ἐκ*

παραβάσεως κατάραν, καὶ τὴν μετὰ κόπων ζωὴν, καὶ τὴν εἰς φθορὰν ἀπάγουσαν μεταφορὰν, ἀρχὴ τοῦ χρόνου ἢ δευτέρα Ἰσημερία· ἐκεῖθεν γὰρ ἄρχονται τὰ πάντα καὶ πρὸς φθορὰν ἀπάγονται...εἰ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἀπὸ τοῦ φθείρειν χρόνος ὠνόμασται, ἄρα ἀρχὴ τοῦ χρόνου καὶ τῆς φθορᾶς Σεπτέμβριος· μέχρι γὰρ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τὸ γένος τῶν καρπίμων (φυτῶν), ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκάρπων ἐνδυναμοῦται· ἔκτοτε δὲ ξηραίνεται ἢ διαρρέει καὶ φθείρεται· διὸ καὶ ἀρχὴν τοῦ φθινοπώρου τὸν Σεπτέμβριον ἅπαντες οἶδαμεν».

Ἡ ἐξωτερικὴ δὲ καὶ ἐπουσιώδης αἰτία γιὰ τὴν ὁποία λέγεται ἀρχὴ τοῦ ἔτους ὁ Σεπτέμβριος εἶναι: πρῶτον, διότι, ὡς γνωματεύουν μερικοί, ὅταν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκυρίευσαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἦταν Σεπτέμβριος μῆνας· ἔτσι κατ' αὐτὸν ἄρχισαν νὰ γεωργοῦν τὴν γῆν ἐκείνη. Καὶ δεύτερον, διότι οἱ παλαιοὶ Ρωμαῖοι ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα ἄρχιζα ὅλες τίς πολιτικές κρίσεις τους καὶ ὑποθέσεις καὶ διαφορές καὶ μισθοὺς καὶ ἐνοίκια, ἀλλὰ καὶ τὰ βασιλικά τέλη, οἱ φόροι καὶ οἱ κῆνσοι (δηλ. ἡ ἀπογραφή καὶ διατίμηση τῶν κτημάτων πρὸς καθορισμὸ τῆς φορολογίας) τὸν Σεπτέμβριον ἄρχιζαν νὰ ἀποδίδωνται- κατὰ τὸν Ψελλόν.

1) Περὶ τῶν Ἰνδικτιώνων στό Ὡρολόγιο γράφεται τό ἐξῆς : Οἱ τῆς Ρώμης Αὐτοκράτορες, πρὸς διατήρησιν τῶν στρατευμάτων, διέτασσον διὰ θεσπίσματος στοὺς ὑπηκόους τους κάποιο φόρον γενικὸ σέ κάθε ἐπαρχίαν, ἢ πληρωμὴ τοῦ ὁποίου ἐγίνετο κατ' ἐνιαυτόν, ἐπαναλαμβανομένου τοῦ αὐτοῦ θεσπίσματος σέ διάστημα ἐτῶν 15, καθότι 15 ἔτη ἐχρεώσθουν νὰ στρατεύωνται οἱ τῶν Ρωμαίων στρατιῶται. Μετὰ δὲ τὴν τούτων συμπλήρωση ἀνανεοῦντες πάλιν τὸ θέσπισμα μετὰ κάποια τροπολογία, γιὰ τὴν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐνδεχομένη μεταβολὴ τῶν πραγμάτων, διέτασσαν ἐκ νέου ἄλλο φόρον πληρωτέον καὶ αὐτὸν κατὰ συνέχειαν σέ ὁλόκληρη τὴν δεκαπενταετία· ἐπίσης ἐκ τρίτου ἄλλον, καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὸ δὲ αὐτοκρατορικὸ θέσπισμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ φόρος αὐτός διετάσσετο ὀλίγον τι πρὸ τοῦ χειμῶνος, ὠνομάζετο *Indictio*, τὸ ὁποῖον σημαίνει

ὀρισμὸς ἢ διάγγελμα περὶ τοῦ φόρου, τὸ ὁποῖο ἐξελληνίσαντες σέ Ἰνδικτιῶν οἱ βασιλεῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διετήρησαν αὐτήν, ἂν καὶ ἀντ' αὐτῆς μερικές φορές μετεχειρίζοντο τὴν *Ἐπινέμησιν*, πού σημαίνει διανομή.

Εἰσήγαγε δὲ τίς Ἰνδικτιῶνες, κατὰ τὴν κοινοτέραν γνώμην, πρῶτος ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος τὸ ἔτος 312 ἀπὸ Χριστοῦ, ὅταν καὶ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ εἶδε στὸν Οὐρανό, καὶ τὸν Μαξέντιον νικήσας, ἀνηγορεύθη Αὐτοκράτωρ τῆς Δύσεως (Μαΐου 21). Μερικοὶ δὲ (καὶ ἴσως πιθανώτερον) ἀνάγουν τῶν Ἰνδικτιῶνων τὴν ἀρχὴν ἕως ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος, τρία ἔτη δηλαδὴ πρὸ Χριστοῦ, φέροντες γιὰ αὐτὸ ἀπόδειξη παπικὴ σφραγίδα (Bullam), δηλαδὴ θέσπισμα παπικό, ἐκδοθὲν μὲν τὸ 781 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, σεσημειωμένον ὡς ἐξῆς (Anno 4, Indictionis LIII], τὸ ὁποῖο εἶναι, ἔτει Δ', τῆς ΝΓ' Ἰνδικτιῶνος, ἀπὸ ὅπου συνάγεται τὸ εἰρημένον ἔτος· καθότι πολλαπλασιαζομένων τῶν 52 ὁλοκλήρων περιόδων τῆς Ἰνδικτιῶνος ἐπὶ 15, προστιθεμένων καὶ τῶν 4 ἐτῶν τῆς 53, προκύπτει ὁ ἀριθμὸς 784, τὰ ἀπὸ Χριστοῦ δηλαδὴ ἔτη 781, καὶ 3 πλέον.

Υπάρχουσι δὲ τρία εἶδη Ἰνδικτιῶνος: Α' ἡ εἰσαχθεῖσα στὴν Δύση, ἡ ὁποία καλεῖται αὐτοκρατορικὴ, καισαρική καὶ κωνσταντινιακὴ, καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τῆς 24ης Σεπτεμβρίου· Β' ἡ λεγομένη παπικὴ, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου· καὶ Γ' ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ὁποία οἱ Πατριάρχαι παραλαβόντες αὐτήν, μετὰ τὴν πτώση τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας, γράφουν αὐτὴν ἰδιοχείρως στὰ ἀπὸ αὐτοῦς ἐκδιδόμενα θεσπίσματα, χωρὶς νὰ ἀριθμοῦν καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Ἰνδικτιῶνων ἢ περιόδων τῶν δεκαπέντε ἐτῶν· ἀρχίζει δὲ αὐτή, μαζί μέ κάποια τελετή, ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου. Αὕτὴ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰνδικτιῶνος καὶ τῆς σέ 15 ἔτη περιόδου αὐτῆς. Ὁ δὲ ἱερὸς Νικόδημος ὑποσημειοῖ περὶ τῶν Ἰνδικτιῶνων καὶ τὰ ἐξῆς:

Σημείωσαι ὅτι ἡ Ἰνδικτιῶν ἀναβαίνει σέ δεκαπέντε χρόνους, καὶ πάλιν ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πρώτην· ἤρχισε δὲ ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Ἰνδικτιῶν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου, ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ τκζ' (337), δηλαδή κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ Πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἰνδικτιῶν δέ, κατὰ τὸν Συμεῶνα λογοθέτην ἐν τῷ *Χρονικῷ*, σημαίνει *Ἐπινέμησις*. Γιατὶ δὲ ἡ Ἰνδικτιῶν ἀναβαίνει σέ 15 ἡμέρας καὶ πάλιν ἐπιστρέφει, καὶ τι δηλώνουν οἱ δεκαπέντε ἡμέρες αὐτές, ἢ γιατί ἡ Ἰνδικτιῶν μόνη δὲν συμφωνεῖ οὔτε μὲ τοὺς κύκλους τῆς Σελήνης καὶ τὰ θεμέλια, οὔτε μὲ τοὺς κύκλους τοῦ Ἡλίου καὶ μὲ τὴν Ἑβδομάδα, τίποτε βέβαιο μπορεῖ νὰ εὔρεθεῖ. Πλὴν τοῦτο μόνον λέγει ὁ κύρ Ματθαῖος, ὅτι ἡ αἰτία τοῦ νὰ ἀναβαίνει ἡ Ἰνδικτιῶν ἕως εἰς τὰς δεκαπέντε ἡμέρας εἶναι ἡ ἐναλλαγὴ τῶν ἀνθρωπίνων ἡλικιῶν, δηλαδή ἀνὰ δεκαπέντε χρόνια ὑφίστανται οἱ ἄνθρωποι μεγάλας ἐναλλαγές ἐπειδὴ στὰ δεκαπέντε χρόνια ἀρχίζει ἡ τριχοφυΐα τοῦ ἀνθρώπου, στὰ διπλά δεκαπέντε, δηλαδή στὰ τριάντα λαμβάνει τὸ τέλειον τῆς ἡλικίας, στὰ τριπλά δεκαπέντε, δηλαδή στὰ 45 γίνεται ὁ ἄνθρωπος μεσήλιξ, στὰ τετραπλά δεκαπέντε, δηλαδή στὰ 60 γίνεται λευκογένης, στὰ πενταπλά δέκα πέντε, δηλαδή στὰ 75 γίνεται γέρων, καὶ στὰ ἑξαπλά δεκαπέντε δηλαδή στὰ 90 γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐσχατόγηρος (παρὰ τῷ Σεβαστῷ Τραπεζουντίῳ),

Λέγουν μερικοί, ὅτι ὁ μοναχὸς Πανόδωρος, εἴτε κάποιος ἄλλος, ἐφεῦρε, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 7980 συμφωνεῖ ἡ Ἰνδικτιῶν μὲ τοὺς κύκλους τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης· τότε δηλαδή ἔχει πρῶτο κύκλο ὁ ἥλιος, πρῶτο κύκλο ἡ σελήνη, καὶ τότε εἶναι καὶ πρώτη Ἰνδικτιῶν· ὅμοια καὶ κατὰ τὴν συντέλεια τοῦ κόσμου, ὁ μὲν ἥλιος θὰ ἔχει κύκλους εἰκοσιοκτώ (28), ἡ δὲ σελήνη κύκλους δεκαεννέα (19), καὶ ἡ Ἰνδικτιῶν κύκλους δεκαπέντε (15)· οἱ μὲν λοιπὸν κύκλοι τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ οἱ κύκλοι καὶ τὰ θεμέλια καὶ οἱ ἐπακτές τῶν μηνῶν (δηλαδή ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν τῆς σελήνης τὴν 22ῃ Μαρτίου, ἴδιος μ' αὐτόν τῆς 1ῆς Ἰανουαρίου) ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν Μάρτιο· οἱ δὲ Ἰνδικτιῶνες ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ

